

Афганський кут крилатої Серафими
Раїса Плотникова

Події гостросюжетного роману «Афганський кут крилатої Серафими» беруть свій початок на території держави, де Радянський Союз веде неоголошену війну. Молода жінка, опинившись у лавах так званого обмеженого контингенту, намагається збагнути, чому люди, обпалені воєнними діями, іноді добровільно поверталися в пекло і вважали роки, прожиті в Афганістані, найкращими роками свого життя. Вихоплюючи яскраві епізоди з буденного перебування в бригаді на перетині малих і значущих подій, де люди знаходили не тільки друзів, а й зустрічали негідників серед своїх співвітчизників, авторка знайомить читача не стільки з війною, скільки із побутом під час війни. Головна героїня роману Серафима Гай, потрапивши в гострий кут афганського пекла, знайшла поруч бійні свою пристрасну жіночу долю і, можливо, себе...

Раїса Плотникова

Афганський кут крилатої Серафими

I

Літак не летів, а борсався у повітрі безпорадним залізним метеликом. Він, то провалювався у бездонну прірву, примушуючи пасажирів дружно видихнути «ах», то здригався, неначе врізався у гранітну скелю. За ілюмінатором неоковирна сиза маса, збиваючись до купи, нічого доброго не обіцяла. Люди пригнічено мовчали. Хтось хапався за груди, хтось – за голову, чиїсь руки прикипіли до поручнів, були вже й такі, що тримали пакети біля рота.

– Я так боялась обстрілу, – порушила мовчання огрядна білявка, заговоривши так, ніби зверталася до самої себе. – Та тут і без обстрілу – жах якийсь!

Її трохи веснянкувате обличчя вкрилося великими краплями поту, які, змішуючись із тихими сльозами, розповзалися по щоках синьо-чорними смугами чудернацького татуювання.

Серафима Гай, покопирсавшись у своїй невеличкій валізі дістала звідти бинт і відірвала чималенький шмат.

– Витріть обличчя, – простягнула руку до білявки.

Вони сиділи поруч.

– У мене, мабуть, жахливий вигляд? – Стурбовано запитала та.

- Нічого, ми тут не на подіумі.

- А ви тільки зблідли. Я завжди заздрила жінкам, які мають темні брови і вії.

Жінка ніяково кліпнула червоними очима в обрамленні безколірних, ледь помітних, волосинок. Ще щось сказала. Та Серафима вже не слухала. Вона зав'язала у міцний вузол своє густе рівне волосся, встигла мотнути, так званим, хвостом, і схопила пакет, відчуваючи що її зараз знудить. Ще мить - і їй вже ніхто не буде заздрити. Сама собі здалася схожою на хруща у сірниковій коробочці, який, втомившись борсатися без пуття, склав лапки - не шкряботить навіть. Звичайно, тут не одна вона така, але від усвідомлення цього чомусь не легшає. Клята бовтанка вителіпує нутроші, перевіряючи на міцність вестибулярний апарат, а він же все життя мучив своєю недосконалістю. Несподіваний дотик до плеча примусив здригнутися. Збентежено озирнулася і встигла подумати: «Ну якого дідька - не до контактів».

- Бачу, тобі зле, чорноброва, - сказав чоловік у військовому, - то, може, пігулку?

Це все, що Серафимі вдалося розгледіти і почути, бо її понесло... Подумки проклинаючи своє паскудне становище, припала до пакета. Про щось інше думати вже не могла.

Через п'ять хвилин власне черево, бите корчами, сприймалося, як залізне кувадло, а вимушене оприлюднення слабкості - мало не стриптизерством. Коли на диво спритна у такій «піковій» ситуації стюардеса звільнила Гай від пакета, допомагаючи порадами врівноважити становище, очі самі собою заплющились - бачити не хотілось анікогісінько.

- Ну що, чорноброва, легше? Потріпав тебе «афганець», - почула побіля вуха голос, який належав все тому ж чоловікові.

- Який ще «афганець»? - відповіла на запитання запитанням, відчуваючи деяку полегкість у нутрошах і водночас неабияке роздратування, що струмувало вбік військового.

- Вітер такий, південно-західний. Дме місяць, а то й два.

- А-а-а... - і знову заплющила очі, відштовхуючи від себе всі слова і доторки, ставлячи навмисний бар'єр у спілкуванні.

Літак все ще борсався у тенетах вітру, але, відчуваючи себе розчленованою і спустошеною, Серафима сприймала зовнішнє з байдужістю глядача.

Сусідка по сидінню дістала косметичку і підмальовувала очі та вуста. Вона вже точно не заздрила нікому із присутніх.

Коли бортпровідниця м'яким, лоскітливим, трохи схожим на кошаче муркотіння, голосом попередила про прибуття до міжнародного аеропорту в Кандагарі, загальний настрій аніскілечки не поліпшився. Всім стало ясно:

літовище Кабула закрите через погодні умови, передбачається дуже довга дорога.

Чималий літак ТУ-134, щільно доукомплектований молоденькими солдатами, які щойно пізнали «солодоші» муштри у передмістях Термеза, торкнувся смуги і покотився легко, безтурботно, наче ніякий «афганець» ніколи його не теліпав.

Серафимина сусідка, допудрюючи носика і набуваючи цілком пристойного вигляду, схилила голову набік і запитала:

– Ви вже оклигали? То давайте знайомитись. Шахманова Лора. Їду за наймом, буду працювати медсестрою.

– Серафима Гай. Теж – за наймом.

– Слухай, може, перейдемо «на ти»? Чого церемонитись?

– Можна.

– Ти звідкіля?

– З України. А – ти?

– «Мой адрес не дом и не улица...» – мугикнула Лора. – А тобі не страшно? Тут убивають, тут багато смерті.

– Смерть всюдисуща, вона є скрізь – не тільки тут. Чи боюся? Напевне, буду боятися, але страх ще спить в мені – я його не займаю, нехай собі...

– В тобі спить страх, а в мені велика-превелика свиня. Щоправда, моя свиня вже починає потроху гризти мене.

Стюардеса знову замуркотіла, запрошуючи командирський склад, цивільних та «решту» до виходу. Солдатам пропонувала залишитися. Серафима з Лорою стояли біля трапу, ховаючи до валізок щойно перевірені документи й уточнюючи свою приналежність до «решти,» чи то пак цивільних, коли важкий тупіт солдатських черевиків сколихнув докільця. Хлопчаки бігли не зупиняючись, правда, тепер вони вже не тримали у правицях військові квитки нарощхріст, як при посадці на літак.

– То як самопочуття? – знайомий гопос доторкнувся Серафиминої свідомості одночасно з обережним доторком до руки.

Сіпнула плечем, озирнулася, кинула нарочито відвертий погляд на статуру, а потім на погони – зірочки «а-ля полковник» справили деяке враження. Зовнішність була переконливою: середній зріст, помітна огрядність, русяве, трохи іжакувате волосся, глибоко посаджені світло-карі очі. Та найбільше вразила засмага жовтуватого відтінку. Поруч стояв ще якийсь військовий невисокого зросту, але жіноча увага ковзнула мимо нього.

– Жива, – відповіла коротко.

– То до Кабулу будемо добиратися разом?

- Напевне.

- У такому випадку пора познайомитись, - і, механічно козирнувши вільною від валізи рукою, відрекомендувався:

- Гуров.

- Гай, - відповіла жінка, трохи роздратовано примруживши очі.

- А ім'я? Тьху ти! Я ж сам не по-людськи. Богдан Петрович, - і, несподівано знітившись мов школяр, першим простягнув руку для привітання.

- Серафима.

Схилила голову набік, відчувши міцний потиск твердої долоні і враз відсмикнула свою руку, наче пронизану струменем напруги. Широноула поглядом чортиці і, не зронивши більше жодного звуку, попрямувала до Лори, яка терпляче чекала осторонь. Зупинилась, немов вгрузла в бетонну плиту і скам'яніла, як та скіфська баба, відчуваючи на своїй спині пекельний погляд карих очей.

- Клеїться? - з ходу запитала Шахманова.

Серафима промовчала. Та й про що говорити? Врешті-решт, хіба вона знає, чого тому полковнику треба? Ну, познайомились. Чи й не подія! У дорозі люди завжди знайомляться, розмовляють, діляться враженнями, залицяються, навіть розповідають одне одному про власні таємниці і вади, чого, боронь боже, довірити близьким знайомим.

Потім шляхи розходяться назавжди, згадка про випадкового попутника розпливається у пам'яті, наче кола по воді.

Гай все ще стояла каменюкою, коли невисокого зросту капітан, проходячи мимо, несподівано зупинився і заговорив до неї:

- Можна тебе на хвилинку?

І цей «на ти», подумала Серафима. Таке звертання неприємно шпортувало її непросту натуру, нічого не відповіла, та трохи насторожилась.

- Відійди! - недбало кинув у бік Лори військовий.

Та запитально поглянула на Серафиму і, отримавши мовчазну згоду, зробила кілька кроків.

- Давай спробуємо поговорити, - сказав офіцер спокійним, майже байдужим голосом, але погляд, яким мало не обмацував жінку, був липучим. - Хочу тебе трохи проінструктувати.

- А мене вже інструктували у Союзі.

- Це не той інструктаж - це особливий, житейський.

- Про що?

- Про те, що жіночка ти нічогенька, а наш брат без тепла та ласки у цьому пеклі потерпає не менше, ніж від кулі, і чіплятися до тебе будуть щонайменше тричі на день...

- Отже?..

- Отже - тримайся нас з Гуровим.

- Ха...Це означає, що ви чіплятися не будете?

- Принаймні я - точно.

- Ага... Значить - він.

- Послухай, тут все не так, як у нормальному житті, бо часу на довге залицяння не завжди вистачає.

Серафима безглуздо посміхнулася. Так буває не завжди - так буває лишень тоді, коли слова зависають у повітрі петлею або застряють у горлі квачем. Добре, якщо ти вживаєш міцні вирази і один з них, вириваючись із твого рота, штурхоне той клятуший квач, даючи можливість дихнути на повні груди... А якщо в тебе ніколи не виходило залаятися по-справжньому?

- Ну чого мовчиш, Гай? Вагаєшся? Діло хазяйське, але запевняю: матимеш підтримку, - невеликий, кругленький чоловічок настирно втовкмачував у свідомість молодій жінки якісь переваги.

Вона дивилася збентеженим поглядом на оцю «сваху» в мундирі і продовжувала мовчати. Воно, звичайно, можна було сказати йому словами єврейського філософа, що найкраща відповідь дурневі - мовчання, так, може, цей чоловік і не дурень - спробуй, розбери їх тут.

- Не вийшла, значить, розмова, - здвигнув плечима капітан. - То нехай іншим разом. Добро?

- Добро.

Капітана не стало, можливо він ще й на десять кроків не відійшов, а Серафима полегшено зітхнула, усвідомивши що його немає поряд. Підвела схилену голову, озирнулася довкола. Вразила суцільна жовтизна: низьке жовте небо, величезний жовтяк сонця, навіть пекуче повітря здавалося жовтим, у підсвідомості промайнула і засмага на обличчі Гурова із тієї ж палітри.

- Все нормально? - Лорине запитання остаточно повернуло до дійсності.

- Угу.

- То, давай до гурту! Там вирішується питання нашої фантастичної прогулянки до Кабула.

Йшли поволі, розглядаючи химерну конструкцію аеропорту, – будова нагадувала восьминога, що невідомо якою силою потрапив на цю пекельну, зашкарублу від сонячного проміння землю. Залізобетонні лапи споруди нагадували щупальця, які тягнуться до злітної смуги, а великі напівовальні приміщення виблискували склом, наче багатooke НЛО.

Гурт новоприбулих розташувався біля стіни у затінку. Повмощувавшись на власних речах, люди ліниво перекидались словами, знайомились – хто охоче, а хто й не дуже, чекали розпоряджень. Захоплені зненацька у тенета неймовірної спеки і дурної ситуації, вони вже не належали собі. Колесо подій набирало обертів. А покотилося воно значно раніше. Ще там, у Союзі. І в кожного по-своєму. Тепер збилися до купи під стіною залізобетонного рукотворного монстра і чекають, що та як. І якось воно буде.

Назад дороги немає, подумала Гай. А що, як її і попереду немає? І ця безглузда втеча по бездоріжжю нікуди не приведе? Рвонула зненацька світ за очі, а може, треба було замовити по профспілковій лінії путівку подалі, і в ролі туриста насолоджуватися краєвидами Волги-матінки чи засмагати десь на узбережжі одного з вітчизняних морів. Тим часом там, удома, щось би владналося...

– Поглянь, який брудний цуцик винюхе твою валізу! – вигукнула Лора, збиваючи Серафиму з думки. – Пішов звідси, ану, пішов!

Кострубате триного собача притислося до асфальту, але залишилось на місці.

– Не треба, не чіпай його, – сказала Гай, звівши до купи свої темні брови, і схилилася над валізою. – Йди сюди, дурнику, не бійся, йди.

А воно й не боялося. Хитнувши кучим хвостом, химерно завертілося коло ніг. Поласувавши шматочком тонесенько накраяного російського сиру, запопадливо заглядало Серафимі в очі, час від часу зриваючись на ледь чутне скиглення. Унюхавши ще щось істівне, намагалось підстрибнути та завалилось набік на культю, але швидко підхопилося і піймало з руки черговий шматочок.

– А можна я буду вашою собачкою? – почувся голос за спиною.

Гай сіпнула головою, поглянула на незнайомого чоловіка так, немов голкою широнула, але промовчала. Той знітився і пішов геть.

Серафимі стало смішно. У неї останнім часом алергія на чоловічий дух. Не те щоб невиліковна, та затяжна. Чого доброго цей суто неконтактний день оберне її на таку собі новоспечену афганську кобручку. Отут вже й навчиться сичати, випускати жало і що ще там... Колега по роботі, переконана стара діва Зіна Бас, із цього приводу весь час повторювала, що клин клином вибивають. Але хіба мусиш, коли не хочеш?... Досить. Начудила вже. Зачепилася ненароком за солдата, який повернувся з Афгану, думала, минеться. Не минулось. Влипла. Тепер вже хоч лобом бийся об оце залізобетонне страховисько, всеодно буде схожою на всіх, зіллється з масами. Контингент поглине її так, як колись поглинало слово «дитдомівська». Це було тавром, яке визначало статус, яке давало право більшості відразу робити крок убік, наче ти хвора на щось невиліковне, і все те написано у тебе на лобі. Тут теж усі в одному оберемку. Та хіба їй

звикати? Все життя у юрмі: дитячий будинок, інтернат, інститут, а тепер – Афганістан...

Гай сумно всміхнулася, поглянула на принішклий гурт. Жінки тут були і до неї, і про них у Союзі говорили по-різному. Теж таврували. Найчастіше словом «чекістка» – та, що продається за чеки. Такий у нас народ – або підносить, або пикою в багнюку. Золотої середини не існує. Щоправда, до чоловіків було трохи інше ставлення, їх називали афганцями, наче той вітер, який щойно розтеліпав усі тельбухи, їм співчували, їх нагороджували, часто вже посмертно. Словом, посилаючи на смерть, їх шанували.

– Приготуйте документи, – густий баритон Гурова сколихнув розпечене повітря. – З цієї миті ви переходите в мое розпорядження. Капітан Донець проведе короткий інструктаж.

Невеличкого зросту офіцер, тримаючи в руці малесеньку розгорнуту книжечку, затараторив:

– Перебуваючи на території дружнього Афганістану, пам'ятайте, що ви є представниками армії, яка подала руку допомоги народам...

* * *

Колона військової техніки, розтинаючи простір важким гулом, наближалася до Кандагару.

Серафима і Лора сиділи в кабіні «Уралу» поруч водія-узбека. Парадоксально веселий настрій Шахманової можна було пояснити кислуватим перегаром, який накопичувався у тісному просторі кабіни.

– Лоро, не збагну, коли ти встигла? – запитала Гай.

– Мене лейтенантик пригостив. А що, не можна? Знаєш, він таке курчатко, такий душманчик.

– Чому це душманчик?

– Просто мені це слівце подобається. Дух – не подобається, а душманчик – класно.

– Зачиніть вікно, – перебив не дуже привітним голосом нетверезе Лорине базікання солдат, помітивши її намагання просунути голову в отвір.

– Хлопчику, мені жарко. Я хочу дихнути свіжим повітрям Афгану.

– Лоро, не чуди, – спробувала вплинути на каверзну жінку Серафима.

– Попереду «чорний майдан». І взагалі, Кандагар – суцільні руїни, весь час постріли. Якщо вийти в місто без зброї, то за ваше життя ніхто й копійки не дасть, – намагався пояснити ситуацію водій.

– І що ти таке говориш? Я читала всі газетні публікації, я не прогавила жодного телерепортажу перед поїздкою. Всі в один голос воляють про національне примирення, кажуть, що вчорашні вороги цілуються на майданах, – п'яненко Лора демонструвала власну обізнаність, але вікно все ж таки зачинила.

У місто колона в'їхала, наїзачившись автоматами. Солдати напружено слідували за кожним сектором, спрямовуючи туди зброю. Розкурочений, випалений асфальт свідчив то про спалений танк, то про підірвану на фугасній бомбі бронемашину. Ніде жодної живої душі, мертві руїни – залишки будівель погрозово мовчали.

Серафима напружено вдивляючись у зловісний міський пейзаж, вперше усвідомила фатальність подій, які відбувалися на цій закам'яній землі. Будиночки на пагорбах, мов ластів'ячі гніздечка, повернуті догори ногами, – туляться одне до одного жалюгідними купками, і не збагнути, де кінчається одне помешкання, а де починається інше. Коли проскочили на швидкості «чорний майдан», хлопчисько-водій полетшено зітхнув.

Виїхали за місто. Важкий автомобіль котився шляхом, перевантажена спекою і подіями свідомість чомусь не хотіла сприймати незвичайного довкілля. Дивилася у вікно і нічогісінько не бачила, бо думка зробила розворот і полинула у той світ, із якого вона потрапила у цю зону. Чи думала Гай півроку тому, беручи перше своє інтерв'ю для районки у солдата-афганця, що колись зробить цей крок свідомо, без примусу? Адзуськи! Нічогісінько вона тоді не думала. Статтю не надрукували, бо такий собі редактор, він же цензор-патріот «зарізав».

«Ну, що ви, амазончочко, хіба таке можна друкувати?! Це називається з ножом біля горла», – казав повільно, дивлячись на її засмагле плече і облизуючи тонкі шнурочки ласих губ. Його обидві руки в той час копошилися десь під письмовим причандаллям, і Серафимі було страшенно бридко й соромно за думки, на які наводило це копошіння.

Вона знала, що пише не про те, що краще про вождів... Але ще не прийшов час писати про вождів так, як бачилось. Замовкла. Ні, не замовкла – затаїлася. Розмежувала світ на якісь фігури власного уявлення та й затаїлася, мандруючи з кола в трикутник. Де ж вона зараз? Де...? У замкнутому просторі, який нагадує загадковий «Чорний квадрат» Малевича чи в кабіні, на яку націлено катзна-який там міномет? Он, поруч, спить новоспечена подруга з обвислими, мокрими від поту персами, великі плями затопили вологою низ розхристаної блузки. Краще б ці півкулі розпирало материнське молоко в очікуванні крихітних губенят маленького пучківірінка.

Лора глибоко вдихнула, і щільне нежіноче хропіння ознаменувало початок фантастичної рулади. Серафима винувано поглянула на солдата, ніяковіючи, сказала:

– Вибач, так уже трапилось.

Той промовчав і уява знову полинула у фігуру-згадку. Цього разу було щось м'яке овальне – напевне, коло чи бодай напівколо. Десь там рідна провінція – місто, яке можна розмістити на долоні. Вона частенько так робила – забиралася на дах дев'ятиповерхового будинку, в якому жила і, простягнувши

руку долонею догори, прилаштовувала її так, що майже всі вулиці й майдани були нібито на долоні. У цьому було щось чудернацьке, іграшкове, але їй подобалося...

Вибух трусонув чималенький «Урал» так конкретно, що ні усвідомити, ні збагнути – лишень завмерти, відчуваючи, як власне серце обірвалося і шубовснуло не знати куди.

– Фугаска, – вигукнув узбек і, рвонувши двері машини, випав, волаючи:

– Виходь, виходь!

– Лора! Двері! – закричала Серафима, штовхаючи дебеле тіло.

– Я боюся, мене там вб'ють, – безпомічно верещала та неймовірно високим голосом.

Серафима перевалилася через Лору і шпортувала дверцята автомобіля.

– Плигай і падай на землю, – кричала Гай, а голос тонув у тріскотні полум'я і пострілів, у якомусь незнайомому завиванні.

Лора вп'ялася руками у сидіння й істерично тремтіла. Тоді Серафима, перемістившись на місце водія, зробила розворот і штурнула обома ногами Шахманову. Чи то удар був сильним, чи то супротиву було на йоту, але випала та легко, наче вилетіла. Через лічені секунди обидві жінки лежали під автомобілем, намагаючись що-небудь второпати. Плазуючи поміж коліс, до них приєднався водій і, перекикуючи гудіння полум'я і хаотичні постріли, загорлав:

– Рвонуло машини за три від нас. Поки що не висовуйтесь, бо снайпер зніме.

Притиснуті до розпеченого асфальту страхом, який вичавив із тіла неабияку дозу липкого поту, Серафима і Лора лежали під залізними нутрощами «Уралу». Гай закрила вуха руками, але страшні звуки не зникали. Стрілянина то стихала на секунду-дві, то шквалом розтинала простір, іноді долинали крики, але найдошкульніше завивало полум'я, роздуте «афганцем.»

Кожна хвилина розтягувалась у неусвідомлено довгий проміжок часу, і коли хтось настирно сіпнув Серафиму за ногу, це здалося нереальністю, такою ж нереальністю, як і все попереднє життя.

– Плазуйте за мною, – почула вже знайомий голос Гурова. – Поміж машинами не підніматися, але рухатися швидко.

Гарячий асфальт здирав шкіру на ліктях, ногам було трохи краще, бо брюки з тонкої світлої тканини прикривали тіло. Лора ж у куцій спідничці човгала дебелими литками, роздираючи їх в кров, і від болю та страху скімлила.

– Швиденько, давай, давай, – махав рукою Гуров з-під коліс БТР. – За мною, у самий хвіст колони.

Відчувалося, що дорога трохи звернула вбік, і остання та передостання машини опинилися ніби за рогом, їх добряче розкурочило і, мабуть, тому вони залишилися поза увагою душманів.

За мить невеличка група людей, одне за одним, ковзнули до вузької гірської ущелини. Серафима бігла за капітаном Донцем, вряди-годи озираючись, щоб не загубити Лору, яка важко хекала позаду. Коли ущелина затиснула їх общеньками, довелося дертися на гору. Невисокий, але доволі крутий схил з крихкої породи, яка обламувалася під руками і вагою тіла, долали поспіхом.

– Серафимко, не кидай мене, не кидай, – бубоніла Лора, повторюючи слова, наче молитву.

На одному виступі вона зависла, бовтаючи в повітрі ногами, стогнала, не наважуючись голосно гукнути когось на допомогу. Худорлявий солдат-узбек нагодився вчасно.

– Тримай, – кинув їй ремінь.

Вона міцно вхопилася за край, але спроба подолати виступ виявилася фатальною, і вони обое зірвалися в ущелину.

– Лоро, Лоро, ти жива? – гукала Серафима здушеним голосом.

– Жива, але малий... Я не знаю, що з ним, він упав донизу головою – здається, не дихає.

– Чекай, я зараз, – капітан Донець сповзав із крутосхилу, що було не менш складним, ніж підйом, бо ніякісіньких пристосувань, ясна річ, не було.

Серафима затаїлася на крихітному плато в тривожному очікуванні. Хаотичний перебіг думок і відчуття самотності тисли свідомість. Коли Донець і Лора з'явилися поруч, відразу все збагнула. Ось вона, її величність смерть – без будь-якої божественної тоги – ні поплакати задля годиться, ні пожаліти по-людськи. Хоча б душа обізвалася і заридала ридма! Мовчить, заціпило, а колись же над билинкою сльози лились.

– Це я винна, – схлипнула Шахманова. – Він же ще зовсім малий, хлопчисько...

– Вперед, – коротко скомандував капітан. – Твое каяття вже нікому не зарадить.

* * *

Сонце було в zenіті, «афганець» дув, немов з диявольської паші, повітря, затрамбоване крихітними пісчинками, вдихалося мікроскопічними дозами, надія на порятунок була на відстані уяви.

Четверо чоловіків у військовому: полковник Гуров, капітан Донець, атлетичної статури сержант Алімов, рядовий Мусін – сиділи під невеличким виступом скелі і уважно роздивлялися розгорнуту мапу. Серафима та Лора розташувалися трохи осторонь.

– Я не хочу більше жити, не хочу, вбийте мене. Гуров, вбий, чуеш, вбий! – Лора заскиглила несподівано, неголосно, але це здалося не менш істеричним, і недаремно, бо вже за хвилину вона билася головою об німу скелю.

Обличчя, порепане, з червоними виразками від сонячних опіків, почало вкриватися цівочками крові. Серафима схопила Шахманову за плечі, й розмашистий ляпас відкинув набік спотворене лице.

– Прийде час – помреш, а зараз просто помовч, – сказала хрипким, наче затверділим голосом.

Потім, ставши спиною до чоловіків, почала розстібати подерту блузку. Стягнула рвучким рухом верхню частину білизни і, витираючи заюшене обличчя Лори колись білим мережовним, а зараз посірілим від поту і бруду бюстгалтером, відчула, як власне роздратування підступило до самісінького горла піною. Але ж вона тверда, вона терпляча...

– Лорочко, давай трохи залижемо рани, давай спробуємо вижити, а жити по-людськи будемо потім і оплакувати себе та інших будемо потім.

– Тобі легше – ти он яка, а я більше не можу.

– Ні, ти можеш, ми всі можемо. Наша кров не стане голубішою від удаваної манірності й вміння втрачати чи то свідомість, чи то самоконтроль.

– Серафимко, ти така чудна, – сказала Лора трохи спокійнішим голосом. – Ти розмовляєш якимось непросто.

– Це, мабуть, тому, що я думаю, коли розмовляю.

– А я, що, по-твоему, пустогорова?

– Ти не пустогорова, але в тебе почуття й емоції випереджають думку.

– Мені б зараз грамів сто п'ятдесят, – Лора облизнула роз'ятрені спрагою вуста.

– Ти теж дивна. Ну як у таку спеку можна думати про горілку? (Правда й про воду не можна думати, але ж достобіса думається!)

– Застібки блузку, Гуров іде сюди.

Гай, збагнувши власну розхристаність, заходила коло дрібних гудзиків, неслухняні пальці ще копошилися біля грудей, коли підійшов полковник.

– Знаю, що це не порятує, але все ж таки, – вимовляючи слова надтріснутим голосом, простягнув Серафимі невеличку армійську напівпорожню флягу.

Клята застібка ніяк не підкорялася і, прикриваючи лівою рукою вимушене декольте, жінка правицею взяла денце теплої, майже гарячої посудини. Гуров не відпустив флягу, і її пальці за мить доторку, майже, як і тоді, в аеропорту, пронизало струмом.

Дивлячись прямісінько в очі чоловікові, Серафима промовила:

- Гра, споконвічна гра, але чи час?

- Я мислю, що навіть коли ми помираємо, коли нас вбивають, ми не думаємо про смерть - ми думаємо про тих, кого любили.

- Ви маєте рацію, але так хочеться пити, - і подоба іронічної усмішки торкнулася жіночих вуст.

- І справді, що це я знову, - сказав розгублено і опустив руку.

Серафима передала флягу Лорі, облизнувши губи сухим язиком. Шахманова, побовтавши посудину, сумно з нотками розчарування у голосі мовила:

- Не густо.

- Діліться - це останні краплі, - сказав Гуров і зробив крок у бік військових, та на мить затримався і додав: - Тримайтеся, скоро доберемося до «точки» і все буде о'кей.

Лора зробила один-єдиний ковток і мужньо передала посудину Серафимі. Гай, тамуючи в собі дивне, чи не перше в житті усвідомлене відчуття спраги, що сидить десь глибоко всередині і монстром смокче, вимагає, ссе, прилаштувала флягу до ремінця на брюках. Зробила кілька кроків, та занудне, ледь вловиме хлюпання притупляло мисль, довбало голову, скиглило... Винувато кліпнувши віями, Серафима зняла посудину, обережно відміряла свій ковток.

Вузенька стежка піднімалася по вертикалі, мережачи у скелястому ландшафті загадковий лабіринт. Розминутися тут було неможливо - треба йти слід у слід. Попереду вправно, безшумно, наче гірський барс, ішов Гуров, за ним, помітно хекаючи, поспішав капітан Донець, він час від часу озирався і допомагав Лорі, яка намагалася не відриватися ні на крок.

Серафима, долаючи підйом, усвідомлювала цю, не вельми рівну стежку, як відрізок прямої. Дивно - ніколи не вважала себе прихильницею точних наук, а все своє свідоме життя розкреслювана щось геометричне, наче у такий спосіб простіше вирішувати завдання, які химерувала перед нею кожна наступна мить.

- Давайте я піду попереду, може, десь хоч руку подам, - перебив думку рядовий Мусін, що йшов позаду й іноді несміливо підштовхував жінку.

Гай глянула на добродушне, обпалене сонцем обличчя. «Рязанська пичка», - майнула думка, відзначаючи кругленький картоплинкою ніс і сині-пресині очі.

- Давно пора, - підтримав рядового азіатський здоровань - сержант Алімов.

Серафима критично поглянула на свої розідрані до крові руки і, відчувши зайвий раз дріж у м'язах ніг, погодилась.

- Льоха, бачиш виступ. Зіпрись на нього, а вона нехай повернеться трохи назад, - командував передислокацією сержант.

Він уважно стежив за повільними рухами Мусіна і Серафими та несподівано різко і пронизливо засичав:

– Стій, не рухатись! Завмерли, чуєте, завмерли!

– Що там? – ледве тримаючись на крихитному виступі, прохрипів Мусін.

– Міна! Італійська протипіхотна міна, я думав, що то дрібний базальт, а то міна. Дивись уважно, трохи праворуч, перед Серафимою.

Гай даремне прикувала погляд до стежини – нічого не могла вгледіти, вгадати, тільки відчувала перед собою роззявлену пащеку монстра, який за одну мить може розірвати на дрібне шмаття. Секунди миготіли з подвоєною швидкістю...

– Сповзай сюди, а ти, Льоха, злязь на стежину і обережно обмалюй камінцем міну, – командував Алімов.

Вони обминули міну, вони дерлися на гору, наздоганяючи своїх, балансуючи, падаючи, лаючись подумки і вголос, сподіваючись на грані відчаю, ставлячи собі за мету одне-єдине – видертися на цю розтрикляту скелю. Вони не знали, що буде потім, здавалося, навіть мета – вижити – не існує, треба тільки подолати зараз бар'єр.

Стежка круто повернула і обірвалася зненацька, чималеньке плато мовби зависло в повітрі. Лора лежала долілиць, Донець – горілиць, обое важко дихали, Гуров сидів поруч, побачивши Серафиму, Алімова і Мусіна, пружно скочив на ноги.

– Чому затрималися, що трапилось?

– Зараз відсапаюся, товаришу полковник, і все поясню, – у грудях Алімова за кожним словом трохи присвистувало.

– Гай, ти як? – турбота у погляді Гурова здалася Серафимі натуральною, а слова як слова – буденна банальність.

Перемагаючи біль у грудях, збиваючись з дихання, вона спробувала щось відповісти, але спромоглася на одне-єдине слово:

– Полетіти б.

Її погляд ковзнув у далечінь і здивування завмерло на обличчі.

– Ну, як попрацювали наші доблесні інтернаціоналісти? – кинув запитання полковник. – Цілу гору засипали бляшанками з-під консервів, ач як виблискують проти сонечка, так може виблискувати тільки надія на порятунки.

* * *

Коли афганське сонце скотилося за гостроверху скелю, визираючи по обидва боки шпиля, здалося, що воно з'їхало на потилицю тієї скелі, а потім сповзе в урвище, і жодні галактики не мають сюди ніякісінького стосунку.

Гай сиділа на рудій землі, яку й землею не назвеш, – скоріше камінням, облизуючи губи і відчувала солоно-терпкий присмак крові й дрібні піщинки на зубах. Час від часу спльовувала, але з кожним наступним подихом власного організму й «афганцю» все повторювалося знову і знову. Навколо ходили люди у військовому – щось запитували, щось пропонували, у чомусь переконували, а їй все те було ні до чого, бо не хотілося ні говорити, ні думати, ні спати, ні їсти, навіть пити і вмитися не хотілося.

– Серафимо, пішли до модуля[1 – Складний дерев'яний будиночок.], нам солдати спорудили будуар за простирадловою ширмою, – Лора посміхалася на всі тридцять із недохватом, бо два зуба виплюнула після падіння зі скелі.

– Зараз іду, – сказала Гай, але з місця не рушила.

Непомітно, м'якими кошачими кроками підійшов Гуров і сів поруч, простягаючи Серафимі мідний кухоль.

– Випий чаю. Коли земля висковзує з-під ніг, противагою негативному може бути навіть ковток чаю.

– Зараз вип'ю, – відповіла і йому далеким, байдужим голосом.

Лора вмостилася побіля полковника і, відкидаючи к лихій годині субординацію, схилила голову йому на плече.

– Слухай, Гуров, скажи мені правду – ти боявся? – говорячи, вона трохи западаливо заглядала в його очі.

– Мені вже давно набридло боятися, – сказав тихим втомленим голосом.

– Хоробрий? – підкинула нотку іронії Лора.

– Ні, загартований.

– Чому ж потрапили у таке пекло?

– Командири не вибирають завдання, вони його отримують, але в нашому з вами випадку фатальна роль належить «афганцю».

– Коли мені в дитинстві пропонували чай із «піском», я казала, щоб «пісок» – на хліб, бо любила «вприкуску». Зроду не думала, що буду пити чай з натуральним піском, – обізвалася Серафима. – Не знаю, як у кого, але мій особистий фатум – «афганець», бо вже втретє за один-єдиний день потерпаю від нього.

– То пішли вже до модуля, – Лора підвелася, осмикнула спідничку, яка все одно не сховала обдертих ніг.

Гай зробила спробу рушити з місця, але полковник, опустивши руку на її плече, м'яко сказав:

- Посидь.

А їй було байдуже – сидіти чи йти, вона втратила здатність самостійного мислення, сиділа, підібгавши під себе ноги, спостерігаючи загіпнотизованим поглядом, як з краю модуля розгойдувалась антена, нагадуючи розчепірену лапу звіра. Сонце таки шубовснуло за гору, і сутінки наповзли, нависли, перетворюючи все навкруги у місячний пейзаж – каміння, пилюка...

Ранок розпочався стрімко. Гуркіт надавив на сонну свідомість жінок згори і примусив вибігти з модуля, на ходу застібаючи гудзики нехитрого одягу, який милостиво залишила доля.

- Дівчата, це «вертушка» за нами, – перекикуючи гуркіт гелікоптера, горлав капітан Донець. – Давайте, збирайтеся.

- Що накажете збирати? – крикнула Лора.

- Все що маеш – подряпини, помилки, повнісінький рот піску і фантастичне почуття інтернаціоналізму, – підказала Серафима, не впевнена, що її хтось почув.

Мружачись від сонячного сяйва, вона задерла голову і стежила, як Мі-8, зависнувши над вузьким плато, спустошував своє нутро: спочатку падали якісь пакунки, а потім по канатних східцях, розгойдуючись, злізли двоє безвусих солдатів.

- За мною, дівчата, – крикнув Донець і вхопився за край східців.

- Знову вертикаль, щось останнім часом їх побільшало, – константувала Серафима, – але нічого не вдієш, аби тільки моя геометрична пристрасть не ознаменувалася Бермудським трикутником.

- Я нічого не второпала, – обізвалася Лора.

- А це й не обов'язково.

Капітан зник у кругленькому череві гелікоптера. Серафима і Лора перезирнулися, вирішуючи долю першості і, сприйнявши верхотуру як єдиний реальний вихід зі становища, Гай, трохи прихилившись від потоку повітря, пішла до драбини. На щастя «афганець» на сьогоднішній ранок змилостивився і дещо послабив шарпання. Гуров підбіг тієї миті, коли Серафимина нога вже стала на хиткий канат. Полковник щось пояснював, жестикулюючи, намагався щось втовкмачити, але шум зносив його слова кудись убік, і, безглуздо кивнувши головою на знак згоди, Гай подалася нагору. Міцне тіло підсвідомо знаходило якісь мавп'ячі рухи, пози, а надмір впертості додавав сил і рішучості, які долали дилетанство в не такому вже й простому ділі. Коли Донець допоміг перетнути межу своєрідного балансування, з ходу не втримався від коментарів:

- Гай, а ти – прямо супер!

- Ага, супер-налякана мазохістка, що втілює власне придурювання бути сильною, але якби не стримувалась, то зуби цокотіли б.

– Боюсь, що з Шахмановою цокотінням зубів не обійдеться, – крикнув капітан і схилився над отвором.

Серафима примостилася на вузькій лаві, опановуючи чергову зміну становища. Донець повис на борту гелікоптера.

– Та що ти робиш, теж мені, гойдалку знайшла! – кричав сам до себе, та дещо долітало й до Серафими, хоча призначалося Лорі. – Ні, ви бачили таку ненормальну? Та ти поглянь на неї – регоче аж заходиться. Я думав, вона зі страху тепне додолу, а вона від сміху звалиться.

Ніхто не второпав, чому Лорі так весело – ну причудило, ну уявила себе знизу, з спідницею у стані авралу – не на литках ніг, а на стегнах, може б, і далі підібгалася – так стегна ж були нівроку... Ввалилася в гелікоптер весела-веселісінька.

– Ні, бабоньки, всяке бачив, але ви, таки, американські, ій-богу, – Донець, мабуть, вже махнув рукою на свій армійський чин поряд з Серафимою та Лорою і почувався трохи цивільним, а значить, вільнішим.

Коли Гуров, Мусін і Алімов доповнили вже знайомий склад групи, гелікоптер зробив незначний розворот і поволі рушив над близькими скелями, скоріше навіть поміж ними. Лора припала до невеликого ілюмінатора і раптом голосно закричала:

– Дивіться, дивіться, там люди у стьобаних халатах і з гвинтівками.

По знайомій крутій стежці дерлися душмани. З пілотської кабіни, не цілячись, навання хтось дав автоматну чергу.

* * *

Так не буває! Буває гірше, буває краще, але так, щоб вона далеко-далеко від свого дому, під цим низьким гарячим сонцем – це просто якась мізансцена, чи може, спонтанна реалізація свого життя. Чому вона тут? Запитання є, а відповідь... А що, коли ій не важливо все те, що стосується результату – важлива лише діяльність сама по собі.

Серафима сиділа з авторучкою в руці перед аркушем паперу у клітинку – треба було дописати листа, але думки збивались, відволікали.

– Гай, ура! Я роздобула «джмеля» і купу всякого причандалля, а для тебе навіть шмотки. – Лора стояла на порозі кімнати, обвішана, немов базарна торговка всячиною, тримаючи в руках чайник і пристрій для приготування їжі, який заправлявся гасом.

– Ого! Ну, ти даєш! Кого це пограбувала? – Серафима кинула авторучку і даремне намагання склеїти слова докупи.

– Провернула аферу. Я, звичайно, аферистка, але яка класна! Правда ж?

- Відчувається, що ти непогано відсвяткувала свою аферу. Ну й запах! - Серафима розукомплектовувала Лору, трохи відвертаючись від гарячого, хмільного подиху подруги.

- Благо, що самогоноваріння тут поставлено на широку ногу і я не пропаду, - багатозначно підняла пальця догори п'яніюча «аферистка», - А цей ось лапсердачок і спідничка для тебе, бо я не того, ну, не влажу.

Відчувалося, що Лору розвозить, і Серафима, не чекаючи наслідків, заманила її в ліжко. Плюхнувшись усією чималенькою вагою на хиткий пружинний матрац, Шахманова одразу, без найменшого інтервалу, загуділа - це була безперечна ознака нетверезого глибокого сну.

Недописаний лист чекав.

«... потім, Нелю, ми гелікоптером повернулися в Кандагар, а звідтіля - літаком до Кабула. Розподільчий пункт і таке інше промайнуло, як уві сні. Далі трапилось так, що знадобились мої друкарські вправи (позитивні моменти рідної журналістики), і я, замість чужої мені торгівлі, опинилась на посаді секретаря-друкарки.

Моя дивна співмешканка Лора налагоджує побут, бо ми з нею після втрати особистого майна неїмущі.

Нелочко, я живу тепер у казенному світі, навіть листи пишу казенні, і згадую наші кавоманські вечори з Петраркою і Пастернаком, з Вернадським і Скворородою, а ще - «наїдання» живописом на Арбаті і в Третьяковці. Ми народилися з тобою різними, але рівними, наш ілюзорний світ дав свободу спілкування - надійне поєднання протилежностей. Та, здається, реалізуючи свою особистість, я зробила дурницю. Полай мене - не зовсім дурну, але й не дуже розумну, хоча, мабуть, тільки безпросвітний тупак може претендувати на стовідсоткову страховку від помилок.

Страшенно скутила за тобою і за Костиком. Пишіть, мої рідні, пишіть все до дрібничок. Ваша Серафима».

Лист закінчено, Лора спить, видаючи звукову абракадабру, спека опісля шістнадцятої години починає трохи спадати, внутрішній стан дискомфорту - навпаки - аж, аж...

- Сходити в крамницю, - сказала вголос Серафима, згадавши, що вони тепер можуть приготувати власний, а не казенний чай і навіть каву.

Не зважаючи на середину жовтня, нахабна спека міцно хапала в обійми все живе, додаючи вряди-годи колючі подихи «афганця», який закручував свій пісчаний танок від недалекої пустелі. Розложистий, ще зеленкуватий карагач[2 - Рослина, росте кущем.] і невеличкий басейн трохи радували погляд. Сухувата кам'яно-пісчана екзотика всеодно провокувала щось на зразок неопесимізму.

Після «потрясного» прибуття на афганську землю Гай освоювалась у новому світі з почуттям чогось фатального, навіть перший похід до гарнізонної лавки здавався подією. Ішла поміж модулями, відчуючи на собі погляди-стріли, погляди-аркани і погляди-безнадії. Знала, що має доладну фігурку,

трохи різкувате, але манливе своєю несхожістю на інших обличчя з глибокосіримими очима, напевне, мала ще якусь там вроду, та вважала, що не завадило б трохи більше.

Переступила поріг крамниці, сподіваючись розслабити тіло, що мимоволі напружилось під зацікавленими поглядами, але ситуація, в яку потрапила, примусила майже зіщулитись.

– Слухай, хвойдо, мені начхати з ким ти спиш, думаєш, що ніхто нічого не знає. Давай цигарки і печиво і я зникну, – майже кричав у обличчя молодій жінки, що стояла по той бік прилавка, екзальтований сержантик.

– Я тобі сказала, стань у чергу як усі, – говорила та, помітно хвилюючись: червоні плями затопили обличчя, а в голосі відчувалася вібрація.

– Та пішла ти... Я під кулями вчора повзав, а вона тут викабелюється.

– А сам би ти не пішов?... Он ті хлопчак теж учора не на Маямі кайфували, – вона кивнула головою убік невеличкої черги. – Чим ти кращий?

– Афганська шворка, – цвіркнув разом зі слиною сержант і вискочив із крамниці, грюкнувши дверима.

Серафима розгубилася, чомусь здалося, що це її облаяли, уявила себе за прилавком. Ніколи не вміла достойно реагувати на подібне, завжди пасувала.

– Замовляйте, чого мовчите? – обізвалась до неї жіночка, якій щойно перепало.

Гай збагнула, що вони залишились у крамниці вдвох.

– Мені чаю.

– Який давати: індійський, цейлонський?

– Кращий.

– Візьміть оцей – крупнолистний, – вже з абсолютним спокоєм у голосі сказала продавець, а потім зацікавлено зиркнувши, запитала: – А ви, мабуть, новенька?

– Так.

– Вразило? Мені теж неприємно, але, повірте, це не найгірше. Треба робити знижку на їхні нерви, хоча я цього не залишу, на комсомольських зборах розберемось.

– Мабуть, варто, – сказала Серафима, а думка ковзнула кудись убік: значить, загроза соціалістичного виховання неминуче буде переслідувати не тільки того сержантика, а й її саму, бо якось ніколи не клеїлось з кодексами, уставами, догмами, правилами – завжди несло кудись за рамки. Її лаяли, їй клеїли догани, різали статті, публічно робили всілякі критичні резюме, а потайки залицялись і шепотіли солодаві компліменти.

Невеличка, симпатична господиня крамниці відволіклась до покупця, який щойно переступив поріг. Гай хотіла йти, але її окликнули:

– Почекайте хвилиночку.

Зупинилась, розглядаючи трохи розмаїтіший, ніж у Союзі товар: болгарські цигарки, консерви, дрібна всячина...

– Давай познайомимось, мене звуть Ленкою, а тебе? – зовсім за просто звернулась продавець.

Назвавши себе, Серафима запитала:

– А прізвище твоє як?

– Навіщо? Ленка та й годі – я звикла.

Розговорилися, може й ні про що, але якось по-людськи, такий механізм взаємин не передбачає аніякісіньких умовностей. Теревениш про каву, про вчорашній день, про подряпину на лівій нозі, про колишню рашидівську політику щодо Сходу, про зміни в Союзі, а стосунки вже закручують тоненьку нитку спілкування у клубочок.

– Якщо у тебе нічогосінько немає, я дам грошей – прикупи що треба, а розбагатієш – повернеш.

– Не завадило б, – без особливого ентузіазму сказала Серафима.

– Так давай рвонемо сьогодні у дукан[3 – Невелика крамниця.], тут недалеко. Я скоро зачинаюсь, а кого-небудь умовити, щоб звозив нас нишком, це для мене – раз плюнути.

– А чого б і ні.

– То почекай, я скоро.

Коли всілякі засуви й замки, рипнувши, клацнувши, скреготнувши, засвідчили цілковиту надійність замикання гарнізонної крамниці, сонце вже трохи похилилось до заходу. Залишивши Серафиму коло басейну, Ленка зникла в пошуках Коляні, що помирав від бажання кудись її прокатати.

Гай сіла на край доладно викладеного дикого каміння, яке надійним обручем утримувало гладеньку стоячу воду. Обережно, наче крадькома поглянула на власне відображення – чомусь не сподобалась сама собі і провела по воді рукою, мовби стираючи те, що побачила. Тепла вода приємно лоскотнула долоню.

Вж...ж...ик – якийсь дивний звук примусив підвести очі.

– Мадам, я увіковічив вас, сподіваюся, ви не проти, – тягнувши неймовірно широку усмішку, звертався до неї чоловік у цивільному.

Серафима здвигнула плечима і промовчала.

– Ну, що ж, фото матиме назву «таємнича незнайомка», – сказав аби що сказати сумнівний фотограф.

– Фантастична оригінальність, – іронічно зронила Серафима.

– Коли я побачив вас...

– Тільки не це – прошу, – безцеремонно перебила початок занудної фрази. – Краще скажіть чи є тут щось таке, що могло б сподобатись?

– Звичайно є, мадам! – вигукнув чоловік і заходився біля торбинки, яку зняв з плеча. – Ви тільки погляньте на цю красуню!

Продовгувата, велика – кілограмів на п'ять, з шерхуватою шкірою диня через три хвилини лежала на розгорнутій газеті «Известия», накраяна тонкими скибочками вздовж, а потім ще й квадратами впоперек. Медово-густий запах зваблював, можна було б не спокуситися, та особливої необхідності в цьому не було, і Серафима здалась. Обережно відкусила шматочок пікантної жовтогарячої м'якоті й, відчувши смак соковитої насолоди, відкрила в собі схильність до гурманства. Ні, таки афганська диня – це щось особливе! Божественну трапезу перебило насподіване наближення військової машини.

– Який це ненормальний на такий швидкості жене сюди БТР! – прикриваючи газетою імпровізований стіл від наростаючої хмари пилу, вигукнув власник фотоапарата і дині.

– Серафимо, давай хутчіш! – крикнула Ленка, визиравши із зеленкуватих металевих надр машини.

– Дякую, – встигла сказати Гай, озирнувшись на ходу.

– Мадам, ім'я! Як ваше ім'я? – гукнув чоловік, наче щойно не почув вигуків Ленки.

Машина рвонула з місця і помчала у дику пустельну безвідь – такі собі мандри за чимось, чого ще не було.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (<https://www.litres.ru/ra-sa-plotnikova/afganskiy-kut-krilato-serafimi/?lfrom=362673004>) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примечания

1

Складний дерев'яний будиночок.

2

Рослина, росте кущем.

3

Невелика крамниця.